

SVĖDASŲ VARPAS

2018 m. spalio mėn.

Nr. 10 (28)

Leidžiamas nuo 2016 m. liepos 1 d.

Popiežiaus vizitas Lietuvoje

Popiežiaus Pranciškaus apsilankymas Lietuvoje yra istorinis įvykis. Rugsėjo mėn. 22 d., šeštadienio rytą jo lėktuvas nusileido Vilniaus oro uoste. Čia Šventą Tėvą sutiko ir pasveikino Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė. Pasak jos, šis vizitas sustiprins tikėjimą Lietuvoje. Po to Popiežius aplankė Prezidentūrą ir, padėkojęs už svetingumą, įteikė Prezidentei iš Vatikano atvežtą dovaną. Respublikos vadovė Popiežiui padovanojo „Varpą“. Iš prezidentūros Popiežius nuvyko į Aušros vartų Gailėstingumo Motinos koplyčią, o po pietų susitiko su jaunimu Vilniaus Katedros aikštėje.

Sekmadienio rytą Popiežius Pranciškus lankėsi Kaune. Čia jis 10 val. aukojo Šv. Mišias, kuriose dalyvavo virš 100 tūkst. tikinčiųjų, o po pietų susitiko su kunigais, pašvęstaisiais ir seminaristais Kauno Katedroje.

Popiežius Pranciškus Aušros Vartų Gailėstingumo Motinos koplyčioje. Andriaus Ufarto nuotrauka

Grįžęs į Vilnių, Popiežius sustojo ir meldėsi prie paminklo Vilniaus Geto aukoms atminti, o paskui – Okupacijų ir laisvės kovų muziejuje. Rugsėjo 24 d.

(pirmadienį) jis išvyko į Latviją susitikti su skirtingų atšakų krikščionimis.

„Svėdasų varpas“ red kolegija

Malaišiuose – dešimtos „Vaižgantinės“

Malaišiuose (Svėdasų sen., Anykščių r.) rugsėjo 15 dieną įvyko tradicinės „Vaižgantinės“. Jas surengė Svėdasų seniūnija, asociacija Vaižgantiečių klubas „Pragiedrulyš“, Anykščių kultūros centro Vaitkūnų skyrius ir Svėdasų krašto (Vaižganto) muziejus. Pagerbti lietuvių literatūros klasiko, kanauninko Juozo Tumo-Vaižganto ir ryškėjančių naujų literatūros talentų, čia susirinko itin daug žmonių. Tai – garbūs LR Seimo ir Anykščių savivaldybės atstovai, Vilniaus, Kauno ir Panevėžio miestų, Anykščių, Kupiškio, Širvintų, Rokiškio, Utenos ir kitų rajonų gyventojai.

Didesnė šiemet buvo ir šventės programa (ved. Ramunė Lapienytė), prasidėjusi patrankos saliotu, įžangine prakalba ir dainomis, skirtomis Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui. O

Laureatai Loreta Jastramskienė ir Martynas Jakutis. V. Rimšos nuotraukos

pagerbus mirusius Vaižganto premijų laureatus, atėjo eilė prisiminti ir naujus nugalėtojus. Lietuvos rašytojų bei Žurnalistų sąjungų (LRS, LŽS) ir Nacionalinės žurnalistų kūrėjų asociacijos 17-oji respublikinė Vaižganto premija už knygą „Bilietas į Grįžulo Ratus“ šiemet atiteko publicistei Loretai Jas-

tramskienei (įteikė LŽS pirm. pavaduotoja Aldona Žemaitytė). Ši premija Malaišiuose teikiama jau 10-tąjį kartą. Savitas jubiliejus! Tiek pat metų gyvuoja ir Svėdasų seniūnijos Vaižganto mažoji premija „Už nuopelnus Svėdasų kraštui“. Ją už meno darbus, puošiant kultūros renginius, šiemet pelnė svėdasiškė Emilija Žyliienė (įteikė seniūnas Valentinus Neniškis). 3-ioji kun. Aleksandro Papučkos vardo „Meilės ir gerumo“ premija už literatūros rašinį atiteko Svėdasų J.Tumo-Vaižganto gimnazijos auklėtiniui Martynui Jakučiui (įteikė steigėjas ir fundatorius, Svėdasiškių draugijos „Alaušas“ Garbės pirm. Algimantas Indriūnas).

Malaišiuose – dešimtos „Vaižgantinės“

Atkelta iš 1 p.

Laureatai šventėje susilaukė didelio dėmesio. Jie pagerbti ažuolų vainikais, gėlių puokštėmis ir suvenyrais, pasodinti į „Vaižgantinių“ krėslą fotosesijai. Iškiliai juos sveikino Anykščių meras Kęstutis Tubis, LRS narė Dalia Teišerskytė, o Sergejaus Jovaišos ir Antano Bauros vardu – pastarojo padėjėjas Algimantas Birbilas. Sveikino taip pat rašytojai, žurnalistai, bičiuliai.

Ne mažiau iškiliai sutikta ir Vaižganto kraštiečio doc. dr. Juozo Lapienio pirmoji beletristikos knyga „Laiko properšos“. Autorius už ją pelnė ažuolo vainiką, gėlių, suvenyrų ir daug sveikinimų. O garsus Rokiškio ūkininkas Vytautas Šlikas, pasikvietęs į talką plačiai žinomą rašytoją Rimantą Vanagą, nemažai dalyvių apdovanojo skania kaimo duonele. Po didelį jos kepalą už nuopelnus gimtinei jiedu įteikė merui K. Tubiui, Seimo narei D. Teišerskytei, visiems premijų laureatams, knygos aut. J. Lapieniui, akt. Ferdinandui Jakšiui ir kitiems. O už „Svėdasų varpas“ leidybą duonelės kepalas teko ir kraštiečiui, laikraščio redak-

Vaižgantinių“ dalyviai. Pirmoje eilėje (iš dešinės) V. Bagdonas, K. Tubis, D. Teišerskytė. Vytauto Rimšos nuotr.

Duonos kepalas už „Svėdasų varpas“ leidimą. Iš kairės: R. Vanagas, V. Šlikas, V. Rimša. Simonos Bagdonaitės nuotr.

legijos pirm. Vytautui Rimšai. Baigiant programą, akt. F. Jakšys meniškai perskaitė laišką Vaižgantui, o Širvintų folkloro ansamblis „Gojus“ (vad. Nijolė Vitkauskaitė) per šventę linksmino dalyvius dainomis.

Šventės organizatoriai pasistengė, kad dalyviai daugiau pažintų Vaižgantą ir jo tėviškę. Todėl svečiai, prieš renginį ar po jo, galėjo apžiūrėti Svėdasų krašto (Vaižganto) muziejų, meninių nuotraukų parodas: „Praėjusių metų „Vaižgantinės“ (aut. Simona Bagdonaitė, Raimundas Kovas), „Gražus tai kraštas...“ (aut. Vytautas Bagdonas), jungtinę tapybos parodą „Malaišių langeliai“ (5-ių aut. grupė) ar paminklinės kompozicijos, skirtos Vaižgantui, projektą (aut. Simonas Kazlauskas). Buvo galima įsigyti ir suvenyrų bei knygų šia tema, laisvai pabendrauti su kraštiečiais prie košės kaušo, mėtų arbatos puodelio ar sumuštinų, kurių pasirūpino rėmėjai. Jiems organizatoriai taip pat padėkojo. Apskritai, 2018 m. „Vaižgantinės“ paliko daug gražių prisiminimų.

Romas Petraitis, šventės dalyvis

Mokytojų mokymai Ispanijoje

Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijoje vykdomo Europos Sąjungos finansuojamo Erasmus+ programos KA1 projekto „Mokytojų tobulėjimas – kelias į sėkmę“ dalyviai tęsia mokymus. Matematikos mokytoja Ona Baniėnė, dailės mokytoja Kristina Striukienė bei lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja Regina Žvirblienė birželio 25–29 d. dalyvavo mokymuose Ispanijoje, kur buvo susirinkę mokytojai iš Rumunijos, Slovėnijos, Lenkijos ir Lietuvos.

Kursų metu daugiausia vyko praktiniai užsiėmimai. Kad darbas būtų įdomesnis, kad pedagogai dalintųsi patirtimi, į grupes buvo paskirti mokytojai iš skirtingų šalių. Pirmiausia buvome supažindinti su komandiniu darbu, mokėmės kartu įveikti kliūtis, priimti teisingus sprendimus. Kitą dieną nagrinėjome vadovavimo stilius, praktinių užduočių metu supratome, koks yra atsakingas ir sudėtingas vado-

vo vaidmuo. Vėliau daug dėmesio skyrėme motyvacijos skatinimui, diskutavome apie pažangą. Peržiūrėję filmuotą medžiagą kiekvienas paren-

gėme pranešimą, kaip pagerinti esamą padėtį, išskyrėme silpnąsias ir stipriąsias savo puses. Paskutinę dieną vykome į mokyklą, kur susipažinome su Ispanijos mokyklų struktūra, darbo metodais, apžiūrėjome ugdymo(si) erdves. Šių kursų metu įgijome ne tik pedagoginės, bet ir kultūrinės patirties, pagilinome anglų kalbos žinias. Gerą patirtimi pasidalinsime su kolegomis ir tikime, kad tai turės teigiamos įtakos mūsų darbui, mokinių motyvacijai bei padės siekti geresnių rezultatų.

Šis projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai, „Erasmus+“ programos lėšomis, kurią Lietuvoje administruoja Švietimo mainų paramos fondas. Šis kūrinys atspindi tik autoriaus požiūrį, todėl Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokią jame pateikiamą informaciją naudojimą.

Regina Žvirblienė

Mokslo metų pradžia gimnazijoje

Baigėsi šilta vasara... Atskubėjo rugsėjis su gražia Mokslo ir žinių švente. Ji prasidėjo Šv. Mišiomis bažnyčioje, po kurių mokiniai, jų tėvai ir mokytojai bei svečiai susirinko gimnazijos kiemelyje. LXXI laidos abiturientai paėmė už rankų pirmokėlius, kuriems buvo labai nedrašu. Su naujaisiais mokslo metais sveikino gimnazijos administracija, svečiai, mokytojai. Muzikinius sveikinimus skyrė abiturientė Aušrinė Neniškytė bei šeštokas Nojus Jakubonis. Pirmokai nors ir nedrašiai, bet mielai visiems padeklamavo eilėraštukus. Po to skambutis pakvietė visus į klases.

Šįmet gimnazijoje mokslo metus pradėjo 152 mokiniai.

Jovita Sirgėdienė

Turininga vasara Svėdasų bibliotekoje

Šventės svečiai bibliotekos *Paveikslų galerijoje*. *Dalios Paulavičienės nuotr.*

Anykščių L. ir S. Didžiulių viešosios bibliotekos Svėdasų filialas, vasarą kvietė bibliotekos bičiulius dalyvauti kūrybinėse-educacinėse veiklose. Skaitėme knygas, lankstėme origami, kūrėme trimačius pasakų veikėjus, nuotaikingus atvirukus. Susipažinome su polimeriniu moliu ir kvilingo dekoravimo technika, žaidėme stalo žaidimus, piešėme ir rašėme linkėjimus Lietuvai.

Asociacija „Svėdasų bendruomenė“ liepos mėnesį jau šeštus metus iš eilės organizavo orientavimosi varžybas „At-rask ir pažink Svėdasus“. Šiais metais prie varžybų organizacinio komiteto prisijungė ir Svėdasų biblioteka. Įvairios užduotys bibliotekos erdvėse skatino pažinti Svėdasus per literatūrą ir meną. Miestelio jubiliejui parengėme parodą.

Petrinių ir Žolinių savaitgaliais bibliotekos meno galerijoje sunkiai sutilpo visi norintieji apžiūrėti

„Šimtmečio svėdasiškių galeriją“ ir pasiklausyti muziejininko Raimundo Guobio pasakojimų apie šimtmečio svėdasiškius, kunigus ir savivaldą tarpukariu Svėdasų valsčiuje.

Nurimus vasaros šurmuliui, ruduo nokina mintis kitoms gražioms iniciatyvoms ir prasmingoms veikloms. Susitikime bibliotekoje, mielieji!

Inga Kilienė, bibliotekos vadovė

ATSIPRAŠYMAS

Atsiprašome Ministro ir skaitytojų, kad „Svėdasų varpas“ 9-ame (27) numeryje (p. 4), patikėjęs šventės vedėjų pranešimu, pakartotojo klaidą. Laikraštelyje turėtų būti taip: „o Lietuvos Respublikos ūkio ministras Virginijus Sinkevičius“. Toliau kaip tekste.

Redkolegija

Vasaros stovykla

Birželio 11–15 d. Svėdasų J. Tumo-Vaižganto gimnazijoje vyko dieninė vaikų vasaros stovykla „Smagumėlis“, joje dalyvavo 17 mokinių. Edukacinės programos trukdavo iki pietų. Mokiniai maitino UAB „Grūstė“. Mokiniai susipažino su regioninio parko vertybėmis, gamtos ir kultūros paveldu.

Arkliai muziejuje domėjosi savo krašto istorija. Pas gąspadinę Ritą kepė savo duonelę. Klausėsi pasakojimo, iš kur atkeliauja duona. Su mokiniais aplankėme Šeimyniškių istorinį kompleksą, „Paukščių kaimą“. Vaikai susipažino su sparnuočiais, mokėsi rašyti žąsies plunksna.

Dėkoju stovyklą padėjusiam vykdyti gimnazijos direktoriui A. Kirvėlai, bei mokytojams R. Žvirblienei, D. Kirvėlienei, O. Banienei, R. Palskienei.

Stovyklos organizatorė ir vadovė socialinė pedagogė Jūratė Veteikienė

Netekome mokytojo Juozo Baleišio...

Juozas Baleišis gimė 1927 m. Svėdasų miestelyje, Rokiškio apskrityje (dabar Anykščių r.). Vos gimus, po kelių valandų mirė motina, o našlaitį Juozuką paėmė auginti bobutė (motinos mama). Paaugęs jis lankė Svėdasų parapijos mokyklą, paskui – gimnaziją. Visada buvo pavyzdingas mokinys ir gerai mokėsi. Vidurinį mokslą baigė 1949 m. su pirmąja Svėdasų gimnazijos laida. Atestato numeris rodo, kad J. Baleišis buvo pirmasis šią gimnaziją baigęs moksleivis. Geriausiai jį pažinojo klasės auklėtojas, matematikos mokytojas Jonas Zibertas, vėliau tapęs mokyklos direktorium. Jam rekomendavus Juozas buvo paskirtas Svėdasų valsčiaus Švietimo skyriaus vedėju.

1950 m. sausį J. Baleišis buvo pašauktas į armiją ir tarnavo Vilniuje, Lietuviškoje divizijoje. Grįžęs namo, įstojo į Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto (dabar LEU) Rusų kalbos fakulteto neakivaizdinį skyrių. Ketvirtajame kurse sunkiai susirgęs, Juozas instituto

nebaigė. Pasveikęs buvo paskirtas ir dirbo Debeikių vidurinės mokyklos direktoriaus pavaduotoju. Čia Juozas vedė klasės draugę Birutę Girčytę ir susilaukė keturių vaikų: Danguolės, Laimutės, Lino ir Astos. Jų auklėjimui ir išsilavinimui jis skyrė ypač daug dėmesio.

1958 m. J. Baleišis grįžo į Svėdasų

vidurinę mokyklą ir dirbo rusų kalbos mokytoju. Jis buvo aktyvus, dalyvavo organizuojant saviveiklą ir profsąjungos darbą. Rūpinosi savo auklėtiniais, į gyvenimą išleido dvi jų laidas, o užmezgęs ryšius su Latvijos mokykla, skatino mokinių tarptautinį bendradarbiavimą. Mėgo keliauti, skatino mokinius daugiau pažinti savo gimtąjį kraštą ir žmones, kuriuos jis taip mylėjo. Daug dėmesio Juozas skirdavo ir savo artimųjų amžino poilsio vietų priežiūrai, glaudžius ryšius palaikė su daugeliu Svėdasų parapijos žmonių.

2018 m. rugpjūčio 28 d. mokytojas J. Baleišis nelaukiai išėjo iš mūsų tarpo. Giliai savyje išgyvendami mylimo mokytojo netektį, šią skausmo valandą nuoširdžiai užuojautą dėl vyro ir tėvelio Juozo Baleišio mirties reiškiamo žmonai Birutei, dukroms: Danguolei, Laimutei, Astai, sūnui Linui, giminėms ir kitiems artimiesiems.

„Svėdasų varpas“ redkolegija

Literatūrinis vakaras „Tarp dviejų romanų“

Taip pavadintas mūsų kraštietės, Vilniaus anykštėnų sambūrio narės (VAS), prozininkės ir literatūrologės, dr. Jurgos Žąsinaitės kūrybos vakaras įvyko liepos 12 d. Žinijos draugijos salėje, Vilniuje. Jį surengė žurnalo „Naujoji Romuva“ redakcija. Tai buvo vienas tų tradicinių ir gan populiarių tarp sostinės literatūros mylėtojų renginių, skirtų minėto žurnalo autorių kūrybai aptarti ir plačiau visuomenėje pagarsinti. Tokie literatūriniai kūrybos vakarai čia rengiami kiekvieną mėnesį, o jų dalyviai pakeliui supažindinami ir su naujausiu žurnalo numeriu bei kaskart naujomis teminėmis fotografijų parodomis. Tai – prasminga ir sveikintina redakcijos veikla.

Šį kartą, baigę ketvirtadienio darbą, į rašytojos dr. J. Žąsinaitės kūrybos

vakarą susirinko daug literatūros mylėtojų ir autorės knygų gerbėjų bei skaitytojų. Jų buvo tiek, kad salėje teko pa-

Rašytoja dr. J. Žąsinaitė.
Laimučio Regelskio nuotrauka

statyti net daugiau kėdžių. Atėjo visi kviestieji programos dalyviai, rašytojai, literatai ir literatūrologai, kolegos iš universiteto ir kiti mokslininkai bei svečiai. Susitikti su miela kraštiete panoro ir daug Vilniaus anykštėnų sambūrio narių bei keletas bendraminčių iš Svėdasiškių draugijos „Alaušas“. Oficialiąją vakaro programą pradėjo renginio organizatorius ir vedėjas „Naujosios Romuvos“ vyriausiasis redaktorius, filosofas, žurnalistas ir vertėjas dr. Andrius Konickis. Paaiškinęs renginio pavadinimo „Tarp dviejų romanų“ prasmę, supažindinęs su programa bei dalyviais, jis priminė ir „Naujosios Romuvos“ literatūrinių vakarų istoriją bei jų tikslus.

Tęsinys 11-ame „Svėdasų varpo“ numeryje

Šį leidinio numerį finansavo verslininkas Petras Baronas

Leidėjas Svėdasų literatūrai klubas „Sietuva“,
kodas 154314137
ISSN 2424-5801
Vyr. redaktorė Alma Švelnienė
tel. 8 615 91268

Redakcinė kolegija:
Vytautas Rimša (pirm.) tel. 8 608 27882
Stasys Gavenavičius (sekr.) tel. 8 677 71514
Joana Gutmanienė tel. 8 682 16971
Inga Kilienė tel. 8 687 57147

Spaustuvė „Morkūnas ir Kō“,
Draugystės g. 17, LT-51229 Kaunas
El. paštas: spaustuvė@morkunas.lt
Maketuotojas Rimantas Leitonas